

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiati her yerde 15 kuruş
seneliği, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE—

Cilt: V

Ankara, 13 Kânunevel, 1928

Sayı: 107

M. Pr. Jakar'a Açık Mektüp

Efendim;

Nufus tahriri munasebetiyle „Hayat” ta yazmış olduğum bir kaç makalede izhar ettiğim bazı endişe ve düşüncelerime cevap vermek suretiyle göstermiş olduğunuz alâkadan cesaret alarak, bugün doğrudan doğruya size hitaben şu açık mektubu yazıyorum.

Türkiyede istatistik işlerinin ne derece ihmal edilmiş olduğunu bizzat gördünüz.

Memleketimizde istatistik terbiyesinin ve an'anesinin na kadar düşkün bulunduğunu bizzat müşahade ettiniz. Bu itibarla önümüzde şerefli ve enteresan olduğu kadar da güç ve yorucu bir vazifenin dikildiğine şüphemiz yoktur.

Nufus tahriri işini muvaffakiyetle başarmış olmanız azminizin ve kabiliyetinizin en canlı bir delildir. Türkiyenin içtimâî tarihinde adınız şeref ve şükranla anılacaktır.

Her türlü takdirin üstüne yükselmiş bir ilim ve ideal adamı için bu sözler belki lüzumsuz görünecektir. Fakat bazen en tabii hakikatların bile tekrarı bir ihtiyaç olur: Bunu kabul buyurursanız bu mukaddememizi mazur görürsünüz.

Muhterem Profesör, bu açık mektubu yazmaktaki maksadım kendi kendime halledemediğim bazı suallerin aydınlatılmasını sizden rice etmektir.

Evelâ itiraf edeyim ki mütevazî bir ilim adamına yakışan bir sessizlikle çalışmaktan zevk alıyorsunuz. Matbuatla bahusus mesainize büyük emeller bağlayan iktisatçılarla temastan mümkün olduğu kadar çekiniyorsunuz.

Nufus tahriri münasebetiyle gazetelerdeki beyanatınızı okumuştuk. Bir de son defa „yılık” hakkında gazetecilerle yapmış olduğunuz hasbihale muttali olduk. Mevkuat bir „Organ”ınız yok ki faaliyetinizi oradan takip edebilelim. Bu itibarla vereceğimiz hükümlerde yanılırsak buuu mazur görmelisiniz.

1.— Bize öyle geliyor ki Türkiyede daha „sistemli bir istatistik hayatı başlamamıştır. Şimdiyekadar yapılan işle „parça işler” dir. Organik bir „bütün” nün parçaları değil. Bunun çok

müşkül bir iş olduğunu teslim etmekle beraber daha bu vadede bir başlangıcı bile görememekle müteellimiz. Bizzat siz bile bu noktaya işaret ederek suallerimize cevap vermek lüzumunu, hatta ihtiyacını duymayan resmî dairelerden şikâyet ettiniz!

Bundan sonra bu gibi nahoş „surprise” ler karşısında kalmamak için bir kanun hazırlamakta olduğunuzu söylüyorsunuz.

Bu lüzumu aradan bunca zaman geçtikten sonra takdir etmiş olmanızı ancak fazla — Trop — nikbin davranmış olmanızla izah etmek istiyoruz. Kim bilir bu vasıtaya müracaat ne büyük bir hayal inkisarı bahasına olmuştur! fakat eğer halkımızın ve memurlarımızın psikolojisi hakkında evelce tenvir edilmiş olsaydınız bu kanunu ilk işleriniz arasına koyardınız. Uzun bir tecrübeye size acı bir hakikat kazandırmış oluyorki her halde bu da kârdır.

İktisadî ve içtimâî hayatımızın seyrini muntazaman takibedebilmemiz için istatistik teşkilâtını *bir elden* ve *bir sistem* dahilinde idare etmenin ne müşkül, ne „kolosal” bir iş olduğunu takdir ederiz. Yalnız bu işi doğru bir yola çıkartabilmek için her şeyden evel ehliyetli istatistik memurları hazırlamak icap ettiğine de kaniiz. Sadece devaire direktif vermek kâfi gelmez. Verilen direktifleri anlayacak, ve kontrol edecek mutahassız memurlara ihtiyaç vardır. Bu memur ekibinin yetiştirilmesi için neler yapılmıştır? Bence yalnız kurslar açmak, neşriyatta bulunmak kâfi değildir, hatta üniversite ve ticaret mekteplerinde ki istatistik tedrisatına de müdahale etmemiz zaruridir. *Köylerde* bile bir korespondanı bulunması icap eden bir devlet istatistik dairesinin kadrosını hazırlamak işinin azametini takdirle beraber bu hususta yaptığınız ve yapmak istediğiniz teşebbüslere merak ediyoruz.

2. — Muhtelif daireler tarafından yapılmakta olan istatistiklerin ne halde

olduklarını size uzun böylü izaha lüzum yoktur. Meselâ Rusumat istatistiklerinin nasıl bir fecia olduğunu siz bizden eyi bilirsiniz. 1925 senesinin istatistikleri ancak bu sene neşredilebildi. Hem ne halde? Bir çok hatalarla. İstatistik neşriyatında mürettip hatasının afolunmaz bir kabahat olduğunu takdir buyurursunuz. Bu hatalara nazari dikkatiniz celpedilmediyse size onları birer birer göstermeyi bir vazife bilirim.

Ziraat vekâletinin neşrettiği istatistikler de ağlanacak bir haldedir. Geçen sene „Hayat”ta bunlara dair bir kaç mekalem intişar etmişti.

Devlet salnamesindeki istatistikler de başlıbaşına bir romandır.

Bütün bunlar istatistik işlerimizde ki sistemsizlik ve bilgisizliği ispat ediyor. Bu gibi neşriyatın bir sistem dahilinde hem sur'atini, hem temizliğini temin etmeği sizin himmetinizden bekliyoruz.

Yunanlılar ziraat, sınaî, ticari hayatlarını muntazam ve taze istatistiklerle takip edebiliyorlar. Öyle ki, biz türk iktisatçıları memleketimiz hakkında bir makale yazmayı yunanistana dair bir eser yazmaktan daha güç buluyoruz. Bizi bu gülünç vaziyetten, kurtaracak sizsiniz, muhterem prfesör. Yunanlıların yapabildiklerini biz neden yapamıyalım? Bu vaziyet daha ne kadar sürecektir?

Görüyorsunuz ki, muhterem profesör, Bu endişelerimize en eyi cevap verebilecek sizsiniz. Bizi bu suallerin acısından kurtarırsanız minnettarınız olurduk.

En derin hürmetleriyle
İktisat Doktoru
VEDAT NEDİM

